

Det medisinske parløpet

REDAKSJONELT

AASLAND OG

Stadig flere leger er gift med hverandre, og det ser ut til å fungere bra

Ifølge Legekårsundersøkelsen har 12% av de mannlige og 38% av de kvinnelige yrkesaktive legene som er gift eller samboende, kollegapartner. Figur 1, som er basert på alle leger i legeregisteret, viser dessuten at antall leger som er gift med hverandre har vært økende, siden det bare er i de senere eksamenskohortene kjønnsfordelingen er lik. Kanskje går det mot en “steady state” på rundt 25%?

Det finnes sosiologiske forklaringer på hvorfor leger så gjerne velger en kollega som livsledsager. Ekteskap inngås ofte mellom personer med lik sosioøkonomisk bakgrunn. I tillegg er det neppe noen ulempe å ha en partner som har forståelse for hvor vanskelig og krevende legeyrket kan være, og som aksepterer mye arbeid og uregelmessig arbeidstid. Leger med bakkemannskap (dvs. hjemmeværende ektefelle) er definitivt en utdøende rase.

Anekdotisk kunnskap vil dessuten ha det til at det er særlig vanlig med legepartnere som er nær hverandre i alfabetet, et resultat av forelskelse ved laboratoriebenken eller på uketjeneste. I en høyst uvitenskapelig opptelling av ti tilfeldig valgte legeektepar fra Norges leger (1) hadde faktisk halvparten etternavn som begynte på samme bokstav eller på bokstaver som kom etter hverandre i alfabetet.

I en ny amerikansk undersøkelse hadde hele 22% av de mannlige og 44% av de kvinnelige legene som var gift, legepartner, men undersøkelsen omfattet bare leger som var utdannet etter 1980. Det ble påvist at to-legefamilie hadde høyere samlet inntekt, at partnerne hadde mer glede av hverandre gjennom felles faglig interesse, og at de var mer sammen om barneoppdragelsen enn i par der bare én av foreldrene var lege (2). Men de var likevel preget av tradisjonelle kjønnsrolleverdier, også i disse familiene måtte kvinnene gi avkall på bedre inntekt og mer aktiv karriere til fordel for mann og barn. Liknende funn er for øvrig gjort i en norsk undersøkelse av legers arbeidstid, der det blant legeparene heller ikke var lik fordeling av innsatsen på den hjemlige arena (3).

Reduserer legeparene arbeidsinnsatsen ved å skape flere deltidsarbeidende leger? Verken den amerikanske undersøkelsen (2) eller data fra Legekårsundersøkelsen tyder på det. I 1993 var 15% av de kvinnelige og 8% av de mannlige legene i deltidsjobb, og det var ingen forskjell mellom dem som hadde legepartner og de andre.

Det hevdes også at legepar bare er opptatt av fag, at legeendogami fører til kulturell innavl. Heller ikke dette støttes av data. I forbindelse med en studie av legenes kulturelle aktiviteter (4) ble det konstruert en kulturindeks, et samlet mål for hvor mye skjønnlitteratur som ble lest, hvor ofte man gikk på teater, kino, konsert osv. Dette målet er minst like høyt for leger i

par som for andre leger.

Fører legeekteskapene til flere nye leger? Blant Legekårsundersøkelsens 6285 respondenter som oppgav foreldrenes yrke var det 12% (779/6285) som hadde far som var lege, 1% (43/6285) hadde legemor, mens ytterligere 2% (92/6285) hadde både mor og far som var lege. Blant de 729 mannlige legene over 54 år hadde 35% (23-50%) av dem som var gift med lege, minst ett barn som også var lege eller studerte medisin, mot 20% (17-23%) av dem som ikke var gift med lege. Tolegeparene har med andre ord oftere legebarn enn enlegeparene.

Hvordan går det med legenes ekteskap? I 1993 oppgav 7% av de gifte eller samboende legene at de hadde vært skilt, mens 4% var skilt eller separert. Det er ikke så lett å finne sammenliknbare befolkningsdata, men det er beregnet at ca. 15% av de ekteskapene som ble inngått i 1965 og 20% av dem som ble inngått i 1975, endte med skilsmisse i løpet av 15 år (5). Dette tyder på at legene i alle fall ikke ligger høyere enn resten av befolkningen i skilsmissehyppighet.

I en amerikansk undersøkelse så man på skilsmisse i forhold til spesialitet (6). Der var det psykiaterne som lå høyest. Data fra Legekårsundersøkelsen viser at også i Norge ligger mannlige psykiatere høyest når det gjelder sannsynlighet for å ha en skilsmisse bak seg, mens blant kvinnene ligger samfunnsmedisinere (inkludert arbeidsmedisinere/yrkesmedisinere) høyest. Estimert sannsynlighet for at en mannlig psykiater eller en kvinnelig samfunnsmedisiner på 50 år har opplevd minst en skilsmisse er 0,2, og stiger til 0,3 ved 60 år. Det er ikke mulig å si om legeekteskap har høyere skilsmissesannsynlighet, men de som var gift med lege på undersøkelsestidspunktet, hadde oftere opplevd skilsmisse enn de som ikke var gift med lege.

Konklusjonen må bli at legeekteskap er bedre enn sitt rykte, og absolutt kan anbefales. Potensielle arbeidsgivere, særlig de som har rekrutteringsproblemer, bør ta mer hensyn til at leger i økende grad kommer to og to.

Olaf Gjerløw Aasland

Olaf Gjerløw Aasland (f. 1944) er instituttsjef ved Legeforeningens forskningsinstitutt og professor ved Senter for helseadministrasjon, Universitetet i Oslo. Han har de senere årene særlig studert legens helse og atferd.

LITTERATUR:

1. Larsen Ø, red. Norges leger. Oslo: Den norske lægeforening, 1986.
2. Sobeck NW, Justice AC, Hinze S, Chirayath HT, Lasek RJ, Chren MM. When doctors marry doctors: a survey exploring the professional and family lives of young physicians. *Ann Intern Med* 1999; 130: 312-9.
3. Hofoss D, Gjerberg E. Legers arbeidstid. *Tidsskr Nor Lægeforen* 1994; 114: 3059-63.
4. Nylenna M, Aasland OG, Falkum E. Survey of Norwegian doctors' cultural activities. *Lancet* 1996; 348: 1692-4.
5. Noack T, Mamelund S-E. Skilsmisser før og nå: som man måler får man svar. *Samfunnsspeilet* 1997; nr. 3: 20-7.
6. Rollman BL, Mead LA, Wang N-Y, Klag MJ. Medical specialty and the incidence of divorce. *N Eng J Med* 1997; 336:800-3.

Publisert: 17. oktober 2018. *Tidsskr Nor Lægeforen*. DOI:

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2020. Lastet ned fra tidsskriftet.no